

УДК 342.951:314.74(477)

**Софія Григорівна БОЖОК,**

*кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків;  
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8965-8751>;*

**Денис Григорович БОЖОК,**

*старший інспектор з особливих доручень сектору організації відбору та проведення атестування поліцейських управління кадрового забезпечення ГУНП в Херсонській області, м. Херсон*

## **ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ**

Адміністративне право як галузь права перебуває в стані постійних динамічних змін. Адміністративне законодавство постійно оновлюється, а сутність адміністративно-правової доктрини на сучасному етапі розвитку правничої науки зазнала суттєвих змін. Не є виключенням і адміністративно-правова наука, яка трансформувалась відповідно до доктрини перетворення адміністративного права з галузі державного управління в галузь права, що визначає механізм взаємодії держави та громадян.

Необхідно зазначити, що значний внесок у розвиток науки адміністративного права та процесу внесли такі видатні вчені, як Бевзенко В.М., Берлач А.І., Колпаков В.К., Комзюк А.Т., Ярмачі Х.П. та інші.

Окремо необхідно зазначити про значний вплив права Європейського Союзу. Як слушно зазначає В.Бевзенко: «повільне, але невпинне поширення права Європейського Союзу створює суттєвий вплив на вітчизняне адміністративне право та процес. Національне адміністративне право і процес невпинно збагачуються новим змістом, однак, спостерігається давня тенденція порушення суб'єктивно-публічних прав, свобод та інтересів учасників адміністративно-правових відносин» [1].

Отже, розповсюдженість адміністративно-правових відносин в сучасному суспільстві спрямована, в кінцевому підсумку, на вдосконалення інститутів адміністративного права з метою захисту прав та свобод громадян під час реалізації їх в сучасних умовах.

Особливе місце у з'ясуванні сутності адміністративно-правових відносин має розмежування адміністративного права з кримінальним, цивільним та іншими галузями вітчизняного законодавства. Окремої уваги заслуговує питання функціонування адміністративно-правових інститутів, які перетворили адміністративне право з управлінського на правозахисне.

Значне місце тут посідають механізми та способи забезпечення законності в публічному адмініструванні та під час розгляду справ про адміністративні правопорушення. Важливим є те, що вплив науки адміністрати-

вного права і адміністративного процесу є взаємозалежними, адже адміністративне судочинство спрямоване на визначення оцінки вірного застосування адміністративно-правових норм.

Водночас теорія адміністративного права слугує обґрунтуванню відповідей на проблеми в галузі адміністративного судочинства та способів подолання недоліків судового захисту публічних прав і свобод, інтересів громадян. Серед таких недоліків варто зазначити – визначення критеріїв адміністративної юрисдикції та здійснення забезпечення правосуддя в соціальних, земельних, податкових спорах, спорах щодо адміністративних договорів тощо.

Однак, як засвідчує практика адміністративного судочинства, доволі неоднозначними є положення теорії адміністративного права та адміністративного законодавства. Тому, в учасників адміністративно-правових відносин виникає чимало труднощів під час реалізації своїх прав в судовому порядку.

Водночас, оновлення законодавства та прийняття численних нормативно-правових актів створюють проблеми правозастосування як для фізичних (юридичних) осіб, так і суб'єктів владних повноважень.

У зв'язку з прийняттям Кодексу про адміністративне судочинство України, в якому закріплено нові положення, виникає гостра необхідність їх вірного тлумачення та визначення правильного змісту окремих процесуально-правових інститутів [2].

Також, внаслідок законодавчого закріплення системи адміністративних судів виникають певні процесуальні проблеми щодо вирішення адміністративних справ. Існує потреба у розмежуванні юрисдикції між адміністративними та судами загальної юрисдикції. Актуальність цього напрямку наукового пошуку підтверджується значною кількістю роз'яснень уповноважених на це судових інстанцій та суттєвою кількістю праць вчених-правників.

Отже, розвиток адміністративно-правових відносин створює умови для осучаснення адміністративного законодавства, відображає стан готовності адміністративних судів до ефективного судочинства. Так, особливої уваги потребує питання розмежування публічного та приватного права.

Потреба у розмежуванні компетенції між адміністративними та іншими судами загальної юрисдикції викликана тим, що здійснення судочинства не завжди вірно вирішує питання належності конкретного публічно-правового спору до відповідного суду.

З цього приводу доволі влучною видається думка доктора юридичних наук О. П. Рябченко: «Відповідь на те, який саме суд – господарський чи адміністративний буде розглядати окремі категорії спорів у сфері господарської діяльності за участі органу державної влади, органу місцевого самоврядування, передбачає необхідність вирішення ще одного питання. Воно стосується визначення змісту правовідносин, які становлять предмет спору: або це правовідносини, які виникають у зв'язку з реалізацією публічних

інтересів (інтересів держави, інтересів територіальної громади) або це господарські відносини» [3].

На сучасному етапі свого розвитку держава намагається належним чином владнати суспільно-правові відносини між людиною та органами судової влади.

Насамперед, нагальним є розмежування різного роду приватно-правових відносин у зв'язку з набранням чинності цивільним кодексом та Кодексом адміністративного судочинства. Існування публічно-правових відносин дає можливість оцінити значення таких відносин для забезпечення прав та свобод громадян в судовому порядку під час вирішення адміністративних спорів.

Таким чином, необхідно підсумувати, що об'єктивне існування публічно-правових відносин створює можливість для вдосконалення адміністративно-правових відносин шляхом ефективної реалізації адміністративно-правових норм та механізмів.

Підводячи підсумки нашої доповіді, можна сказати про такі перспективні напрямки розвитку доктрини адміністративного права, що обумовлені прийняттям Кодексу адміністративного судочинства. Головними питаннями тут постають – законодавче визначення категорій та понять (таких наприклад, як: «адміністративний договір», «адміністративна послуга», «суб'єкт публічної адміністрації»), а також оцінка цих категорій адміністративними судами під час захисту публічних прав, свобод та інтересів громадянами. Окремої уваги потребують також питання визначення адміністративної юрисдикції та її відмежування від господарської, митної, фінансової, земельної та ін.

Пріоритетним напрямком також має стати оновлення діючих процесуальних норм та подальше прийняття адміністративного процедурного законодавства, яке дозволить вилучити такі норми з різних законів (з таких, як: закон України «Про звернення громадян», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» та ін.) та систематизувати їх в одному нормативно-правовому акті задля зручного та ефективного їх правозастосування усіма суб'єктами правовідносин.

### ***Список бібліографічних посилань***

1. Бевзенко В.М. Административное право как бы «проникает» в другие отрасли права, приводя их в действие // pravotoday.in.ua – юридичний портал. URL: <http://www.bigmir.net> (дата звернення 02.06.2017).
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 01.09.2005 року. // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/in.ua> (дата звернення 02.06.2017).
3. Рябенко О.П. Проблемні питання розвитку сучасної доктрини адміністративного права та процесу // Адміністративне право і процес. 2014. Т. № 4 (10). С. 6

*Одержано 12.06.2017*